CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
JULIANE KOKOTT
prezentate la 29 ianuarie 2009 [1]

I — Introducere

1. Înainte de pronunțarea hotărârii în cauza C (C-435/06) [2], Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă, Finlanda) a sesizat încă o dată Curtea cu întrebări privind interpretarea Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 [3].

2. Prima întrebare adresată de instanța de trimitere, cea la care prin Hotărârea C se răspunde afirmativ, este dacă Regulamentul nr. 2201/2003 este aplicabil unor măsuri de luare în îngrijire imediată și de plasament al unor copii, măsuri care, potrivit dreptului național, intră în domeniul de aplicare al dreptului public. În schimb, celelalte întrebări privind interpretarea dispozițiilor referitoare la stabilirea instanțelor judecătorești competente pentru adoptarea unor astfel de măsuri nu sunt clarificate încă. În special, va fi deosebit de necesar să se clarifice noțiunea „reședință obișnuită" a unui copil, care constituie principalul criteriu de stabilire a competenței internaționale. Alte întrebări privesc posibilitatea de adoptare a unor măsuri asigurătorii de către o instanță care nu este competentă să soluționeze cauza pe fond.

II — Cadrul juridic

A — *Dreptul comunitar*

3. Considerentul (12) al Regulamentului nr. 2201/2003 enunță considerațiile care susțin normele relevante de atribuire a competenței după cum urmează:

„Temeiurile de competență stabilite prin prezentul regulament în materia răspunderii părintești sunt concepute în funcție de interesul superior al copilului și, în special, de criteriul proximității. Prin urmare, ar trebui să fie competente în primul rând instanțele

1 — Limba originală: germana.
2 — Hotărârea din 27 noiembrie 2007 (Rep., p. I-10141).
3 — JO L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2116/2004 al Consiliului din 2 decembrie 2004 (JO L 367, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 90). Regulamentul nr. 2201/2003 este de asemenea cunoscut sub numele de „Regulamentul Bruxelles II a".

statului membru în care copilul își are reședința obișnuită, cu excepția unor cazuri de schimbare a reședinței copilului sau ca urmare a unui acord încheiat între titularii răspunderii părintești.”

(b) atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești.

[…]”

4. Următoarele dispoziții ale Regulamentului nr. 2201/2003 au o importanță deosebită pentru prezenta cauză:

„*Articolul 1*

Domeniu de aplicare

(1) Prezentul regulament se aplică, oricare ar fi natura instanței, materiilor civile privind:

[…]

„*Articolul 8*

Competență de fond

(1) Instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente în materia răspunderii părintești privind un copil care are reședința obișnuită în acest stat membru la momentul la care instanța este sesizată.

(2) Alineatul (1) se aplică sub rezerva dispozițiilor articolelor 9, 10 și 12.”

„*Articolul 13*

Competență bazată pe prezența copilului

(1) Atunci când reședința obișnuită a copilului nu poate fi stabilită și competența nu poate fi stabilită pe baza articolului 12, instanțele judecătorești din statul membru în care este prezent copilul sunt competente.

(2) Alineatul (1) se aplică, de asemenea, copiilor refugiați, precum și copiilor care, ca urmare a tulburărilor majore din țările lor, sunt deplasați internațional.”

„*Articolul 17*

Verificarea competenței

Instanța judecătorească dintr-un stat membru sesizată cu o cauză pentru care nu este competentă în temeiul prezentului regulament și pentru care, în temeiul prezentului regulament, este competentă o instanță dintr-un alt stat membru se declară, din oficiu, necompetentă.”

„*Articolul 20*

Măsuri provizorii și asigurătorii

(1) În caz de urgență, dispozițiile prezentului regulament nu împiedică instanțele judecătorești dintr-un stat membru să ia măsuri provizorii sau asigurătorii cu privire la persoanele sau bunurile prezente în acest stat, prevăzute de dreptul acestui stat membru, chiar dacă, în temeiul prezentului

regulament, o instanță dintr-un alt stat membru este competentă pentru soluționarea cauzei pe fond.

(2) Măsurile luate în conformitate cu alineatul (1) încetează să producă efecte atunci când instanța din statul membru competentă în temeiul prezentului regulament pentru soluționarea cauzei pe fond a luat măsurile pe care le consideră corespunzătoare.”

III — Situația de fapt și întrebările preliminare

5. Potrivit descrierii deosebit de succinte din decizia de trimitere, situația de fapt aflată la originea acțiunii principale este următoarea.

6. A este mama lui C, D și E. Aceasta și copiii locuiau inițial cu F, tatăl vitreg al copiilor, în Finlanda. Din cauza violenței tatălui vitreg, copiii fuseseră deja luați o dată în îngrijirea statului. Măsura de luare în îngrijire a fost ulterior suspendată. În 2001, familia s-a mutat în Suedia. În cursul verii anului 2005, familia s-a întors în Finlanda, inițial cu intenția de a petrece aici vacanța. În Finlanda, familia a locuit în caravane, în diferite campinguri și la rude. Copiii nu au fost școlarizați. La 30 octombrie 2005, familia a depus o cerere de a beneficia de o locuință socială, adresată serviciilor competente ale orașului finlandez Y.

7. Prin deciziile din 16 noiembrie 2005 adoptate de perusturvalautakunta (Comisia de Garantare a Drepturilor Sociale Fundamentale), C, D și E au fost luați în îngrijire de urgență și plasați într-o familie substitutivă în temeiul articolului 18 din Legea finlandeză privind protecția copilului (lastensuojelulaki, denumită în continuare „Legea privind protecția copilului”), pentru motivul că ar fi fost abandonați. Această măsură de luare în îngrijire avea de asemenea ca obiectiv să clarifice situația copiilor.

8. A și F au solicitat anularea deciziilor de luare în îngrijire urgentă. Prin Decizia din 15 decembrie 2005, perusturvalautakunta a respins cererea, a dispus luarea în îngrijire a copiilor în temeiul articolului 16 din Legea privind protecția copilului și plasamentul lor într-o familie substitutivă. A și F au formulat acțiune împotriva acestei decizii la Hallinto-oikeus (tribunalul administrativ), apel care a fost respins.

9. Sesizată cu un recurs împotriva acestei din urmă hotărâri, Korkein hallinto-oikeus (Curtea Administrativă Supremă), prin

decizia din 22 noiembrie 2007, a adresat Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) a) Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 […] este aplicabil în ceea ce privește executarea, în toate elementele sale, a unei hotărâri judecătorești precum cea din speță, care dispune luarea în îngrijire imediată și plasamentul unui copil în afara familiei de origine, într-o familie substitutivă, atunci când această hotărâre are forma unei hotărâri unice adoptate conform normelor de drept public privind protecția copilului?

b) În caz contrar, regulamentul se aplică, având în vedere articolul 1 alineatul (2) litera (d), numai părții din hotărâre care privește plasamentul în afara familiei de origine într-o familie substitutivă?

2) În ce mod trebuie interpretată, în dreptul comunitar, noțiunea «reședință obișnuită» avută în vedere la articolul 8 alineatul (1) din regulament, precum și la articolul 13 alineatul (1), care are legătură cu acesta, în special în ceea ce privește situația în care copilul are reședința permanentă într-un stat membru, dar locuiește într-un alt stat membru unde nu are o reședință stabilă?

3) a) Dacă se consideră că reședința obișnuită a copilului nu se află în acest alt stat membru, în ce condiții o măsură asigurătorie urgentă (o măsură de luare în îngrijire) poate fi totuși adoptată în temeiul articolului 20 alineatul (1) din regulament, în acel stat membru?

b) Măsura asigurătorie prevăzută la articolul 20 alineatul (1) din regulament reprezintă numai o măsură care poate fi pusă în aplicare în conformitate cu dreptul național, iar prevederile dreptului național privind măsura respectivă au forță obligatorie la aplicarea articolului menționat?

c) Ca urmare a aplicării măsurii asigurătorii, cauza trebuie trimisă din oficiu instanței din statul membru competent?

4) În cazul în care instanța statului membru nu are nicio competență, acțiunea trebuie respinsă ca inadmisibilă sau cauza trebuie trimisă instanței dintr-un alt stat membru?”

10. În cursul procedurii în fața Curții, au prezentat observații guvernele finlandez, german, elen și italian, guvernul Regatului Unit, precum și Comisia Comunităților Europene.

IV — Apreciere juridică

A — *Cu privire la prima întrebare preliminară*

11. Prima întrebare este în esență identică cu prima întrebare preliminară din cauza C-435/06. Curtea a răspuns la această întrebare în Hotărârea pronunțată la 27 noiembrie 2007 [4], la cinci zile după adoptarea deciziei de trimitere, astfel:

„Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2116/2004 al Consiliului din 2 decembrie 2004, trebuie interpretat în sensul că este inclusă în noțiunea «materii civile», în înțelesul acestei dispoziții, o hotărâre judecătorească unică prin care se dispune luarea în îngrijire imediată și plasamentul unui copil în afara familiei de origine, într-o familie substitutivă, atunci când această hotărâre a fost pronunțată în conformitate cu normele de drept public privind protecția copilului.”

12. Este necesar să se răspundă în același sens la prima întrebare din prezenta cauză.

A — *Cu privire la a doua întrebare*

13. Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită interpretarea noțiunii de reședință obișnuită a unui copil, criteriu în funcție de care articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 privind competența de adoptare a hotărârilor în materia răspunderii părintești este atribuită instanțelor judecătorești [5] ale statului membru în discuție. Această interpretare

4 — Citată la nota de subsol 2.

5 — Prin „instanță judecătorească” în sensul Regulamentului nr. 2201/2003 se înțelege, în conformitate cu articolul 2 punctul 1, toate autoritățile din statele membre competente în materiile care intră sub incidența domeniului de aplicare al regulamentului în temeiul articolului 1.

are, în același timp, efect asupra competenței instanțelor judecătorești ale statului membru în care copilul este prezent, fără a avea însă acolo reședința obișnuită. Astfel, potrivit articolului 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, simpla prezență nu fundamentează o competență decât în cazul în care nu poate fi stabilită nicio altă reședință obișnuită a copilului.

14. Regulamentul nr. 2201/2003 nu cuprinde nicio definiție a noțiunii „reședință obișnuită". Folosirea adjectivului „obișnuită" permite să se concluzioneze doar că reședința trebuie să prezinte un anumit caracter de stabilitate sau de regularitate.

15. Contrar susținerilor guvernului Regatului Unit, lipsa definiției nu permite să se concluzioneze că această noțiune nu ar putea face obiectul unei interpretări juridice și că semnificația acesteia nu ar putea depăși sensul normal al acestor cuvinte. Dimpotrivă, trebuie să se precizeze semnificația acestei noțiuni ținând seama de sensul și de scopul, precum și de contextul de reglementare al acesteia. Cu toate acestea, guvernul Regatului Unit subliniază în mod întemeiat că interpretarea trebuie să lase instanței naționale o marjă de apreciere suficientă pentru a-i permite să țină cont de ansamblul împrejurărilor de fapt relevante în speță.

1. Principii care stau la baza dispozițiilor Regulamentului nr. 2201/2003 care cuprind norme de competență în materia răspunderii părintești

16. Copiii au nevoie de protecția specială și de grija părinților lor sau, în cazul în care aceștia din urmă nu își îndeplinesc obligațiile, de cele ale statului sau ale terților cărora le-a fost încredințată îngrijirea acestora. În cazul în care sunt necesare hotărâri judecătorești în materia drepturilor părintești, trebuie să se evite pe cât posibil procedurile judiciare lungi, pentru a limita la minim orice obstacol în calea dezvoltării copilului.

17. În cauzele care prezintă elemente transfrontaliere, Regulamentul nr. 2201/2003 garantează o stabilire clară și exhaustivă a competenței internaționale a instanțelor judecătorești, prima condiție necesară adoptării rapide a hotărârilor judecătorești în interesul copilului. În consecință, trebuie să se dea o interpretare autonomă noțiunilor utilizate în această privință de Regulamentul nr. 2201/2003, și nu prin referire la dreptul național, pentru a asigura o interpretare și o aplicare uniformă a normelor de competență și pentru a evita orice conflict de competență [6].

18. Astfel cum se subliniază în special în considerentul (12), Regulamentul nr. 2201/2003 atribuie competența în primul

6 — A se vedea în acest sens Hotărârea C (citată la nota de subsol 2, punctele 46 și 47).

rând instanțelor statului membru în care copilul își are reședința obișnuită. Astfel, datorită proximității lor geografice, aceste instanțe sunt în general cele mai bine plasate pentru a aprecia măsurile care trebuie adoptate în interesul copilului.

19. Este necesar să se interpreteze noțiunea „reședință obișnuită" în lumina acestui obiectiv, care are un rol preponderent nu numai pentru fundamentarea competenței de fond, potrivit articolului 8 din Regulamentul nr. 2201/2003, ci și cu privire la alte tipuri de competență care depind de aceasta în mod direct sau indirect (articolele 9, 10 și 13).

20. Trebuie să se facă distincție între simpla prezență și reședința obișnuită. Cu siguranță, prezența unui copil într-un stat membru se află, de asemenea, la originea unei proximități geografice față de instanțele judecătorești ale acestui stat. Totuși, această legătură nu are aceeași calitate precum cea raportată la reședința obișnuită. De aceea, articolul 13 din Regulamentul nr. 2201/2003 conferă instanțelor judecătorești din statul membru în care este prezent copilul doar o competență subsidiară, care nu se aplică în cazul în care se poate stabili existența unei reședințe obișnuite în alt stat.

21. Pentru a distinge între competențele respective care rezultă din articolele 8 și 13 din Regulamentul nr. 2201/2003, trebuie, așadar, să se stabilească anumite criterii care îi conferă reședinței unui copil calitatea de reședință „obișnuită" și care o deosebesc astfel de o simplă prezență, mai puțin stabilă.

2. Raportul dintre Regulamentul nr. 2201/2003 și convențiile multilaterale

22. La data adoptării Regulamentului nr. 2201/2003, exista deja un anumit număr de convenții multilaterale care se aplicau mai multor sau chiar tuturor statelor membre și care cuprindeau dispoziții referitoare la competența judiciară în materia hotărârilor judecătorești referitoare la drepturile părintești. Regulamentul nr. 2201/2003, pe de o parte, s-a substituit acestor dispoziții în raporturile dintre statele membre și, pe de altă parte, se aplică în paralel cu aceste dispoziții multilaterale.

23. Convențiile internaționale în discuție constituie în orice caz un element important al genezei Regulamentului nr. 2201/2003. În plus, trebuie să se delimiteze în mod coerent domeniile de aplicare respective ale diferitelor instrumente. Aceasta presupune o interpretare uniformă a noțiunii „reședință obișnuită" la care se referă atât dispozițiile convențiilor, cât și Regulamentul nr. 2201/2003.

24. Pe fond, Regulamentul nr. 2201/2003 se inspiră în acest domeniu în principal din Convenția de la Haga din 19 octombrie 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor [7] (denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1996”) [8]. Articolul 5 alineatul (1) din Convenția de la Haga din 1996, precum și articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 conferă competența în primul rând instanțelor judecătorești din statul în care copilul își are reședința obișnuită.

25. Potrivit articolului 61 litera (a) din Regulamentul nr. 2201/2003, acesta din urmă prevalează asupra Convenției de la Haga din 1996, atunci când respectivul copil are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru. În același sens, articolul 52 alineatele (2) și (4) din Convenția de la Haga din 1996 permite statelor membre să aplice copiilor care au reședința obișnuită în Comunitate dispozițiile de drept comunitar referitoare la normele de competență.

26. Astfel cum arată în mod întemeiat guvernele finlandez, german și elen, precum și guvernul Regatului Unit, este necesar să se dea o interpretare uniformă noțiunii „reședință obișnuită”, pentru a delimita în mod coerent domeniul de aplicare al Convenției de la Haga din 1996 și respectiv domeniul de aplicare al regulamentului și pentru a evita orice conflict de competență între instanțele judecătorești din statele membre și cele din alte state semnatare ale Convenției de la Haga din 1996 [9].

27. Trebuie să se menționeze în plus alte trei convenții relevante, ale căror raporturi cu Regulamentul nr. 2201/2003 sunt guvernate de articolul 60:

— Convenția de la Haga din 5 octombrie 1961 privind competența autorităților și legea aplicabilă în materia protecției minorilor (denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1961”) [10] [articolul 60 litera (a)];

7 — Decizia 2008/431/CE a Consiliului din 5 iunie 2008 (JO L 151, p. 36) autorizează statele membre care nu au aderat încă la Convenția din 1996 să o ratifice în interesul Comunității și să adere la aceasta. Textul convenției figurează în anexa la respectiva decizie (JO L 151, p. 39).

8 — Propunerea Comisiei pentru Regulamentul Consiliului privind competența, dreptul aplicabil, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 și de modificare a Regulamentului nr. 44/2001 în materia obligațiilor de întreținere [COM(2002) 222 final]. A se vedea de asemenea Concluziile noastre prezentate la 20 septembrie 2007 în cauza C, citată la nota de subsol 2, punctul 49).

9 — A se vedea, în ceea ce privește dispozițiile referitoare la domeniul de aplicare, Concluziile noastre prezentate în cauza C (citate la nota de subsol 8, punctul 50).

10 — *Actes et documents de la neuvième session de la conférence de La Haye de droit international privé (1960)*, volumul IV. Traducerea în limba germană a fost publicată în BGBl. 1971 II, p. 219 (poate fi accesată la adresa: http://www.hcch.net/upload/text10_de.pdf).

— Convenția Europeană de la Luxemburg din 20 mai 1980 privind recunoașterea și executarea hotărârilor privind încredințarea copiilor și restabilirea încredințării copiilor, încheiată la Luxemburg (denumită în continuare „Convenția europeană din 1980”) [11] [articolul 60 litera (b)],

— Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii (denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1980”) [12] [articolul 60 litera (e)].

28. Potrivit articolului 60 din Regulamentul nr. 2201/2003, în relațiile dintre statele membre, prezentul regulament prevalează asupra respectivelor convenții în măsura în care acestea privesc materiile reglementate de regulament.

29. Convenția de la Haga din 1996 își are originea în Convenția de la Haga din 1961 [13]. Convenția de la Haga din 1961 stabilea deja competența în special în funcție de reședința obișnuită. Convenția europeană din 1980 folosește criteriul reședinței obișnuite în materia înapoierii copiilor răpiți, precum Convenția de la Haga din 1980.

30. Articolul 11 din Regulamentul nr. 2201/2003 se inspiră în special din Convenția de la Haga din 1980 și a preluat orientarea acesteia, astfel cum a subliniat recent Curtea în hotărârea pronunțată în cauza Rinau [14]. Cele două acte au ca obiectiv să asigure înapoierea imediată a copiilor răpiți în statul în care aceștia își aveau reședința

11 — Poate fi accesată la adresa: http://www.conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/105.htm Traducerea în limba germană este publicată în BGBl. 1990 II, p. 220.

12 — *Actes et documents de la quatorzième session de la conférence de La Haye de droit international privé (1980)*, volumul III, p. 413 și următoarele (poate fi accesată la adresa: http://hcch.e-vision.nl/index_fr.php?act=conventions.pdf&cid=24). Traducerea în limba germană a fost publicată în Bundesgesetzblatt 1990 II, p. 207.

13 — A se vedea Lagarde, P., Raport explicativ privind Convenția de la Haga din 1996, în *Actes et documents de la dix-huitième session de la conférence de La Haye de droit international privé (1996)*, volumul II, p. 534, punctul 3 (poate fi accesat la adresa: http://hcch.e-vision.nl/upload/expl34.pdf).

14 — Hotărârea din 11 iulie 2008, Rinau (C-195/08 PPU, Rep., p. I-5271, punctele 49 și 62).

obișnuită înainte de deplasarea sau de neîntoarcerea ilicită a acestora. Această coordonare impune de asemenea o interpretare uniformă a noțiunii „reședință obișnuită”.

3. Incidența jurisprudenței Curții referitoare la reședința obișnuită în materia dreptului privind statutul funcționarilor și a dreptului social

31. Convențiile internaționale relevante renunță în mod deliberat la definirea reședinței obișnuite și lasă instanțelor judecătorești sarcina de a preciza această noțiune în cadrul aprecierii situației de fapt în fiecare cauză în parte [15]. Astfel cum subliniază guvernele interveniente, convențiile în discuție pornesc de la ideea că este decisiv centrul efectiv al vieții minorului în cauză. Acesta trebuie să fie stabilit ținând cont de toate împrejurările relevante și trebuie să se distingă de conceptul juridic de domiciliu [16].

32. Comisia insistă asupra altor aspecte în propunerea sa de interpretare. În ceea ce privește definiția reședinței obișnuite, aceasta face trimitere la considerațiile exprimate în cursul negocierilor pentru redactarea convenției, întemeiată pe articolul K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, cu privire la competența, la recunoașterea și la executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială [17].

33. În raportul explicativ referitor la convenție (raportul Borrás) se indică faptul că s-a decis să nu se introducă o definiție a reședinței obișnuite. Cu toate acestea, s-a ținut în special cont că, în domenii diferite, Curtea a definit reședința obișnuită ca „locul în care persoana interesată și-a stabilit, cu intenția de a-i conferi un caracter stabil, centrul permanent sau obișnuit al intereselor sale, înțelegându-se că, pentru determinarea

15 — A se vedea propunerea Comisiei (citată la nota de subsol 8, p. 9). P. Lagarde explică faptul că introducerea unei definiții a reședinței obișnuite în Convenția de la Haga din 1996 a fost respinsă pentru a nu perturba interpretarea numeroaselor alte convenții existente care folosesc aceeași noțiune (a se vedea raportul explicativ privind Convenția de la Haga din 1996, citat la nota de subsol 13, p. 552, punctul 40).

16 — În ceea ce privește Convenția de la Haga din 1961, a se vedea raportul explicativ al lui W. de Steiger, *Actes et documents de la neuvième session de la conférence de La Haye de droit international privé (1960)*, volumul IV, p. 219, 225 și următoarele (poate fi accesat la adresa: http://hcch.e-vision.nl/upload/expl10f.pdf).
În ceea ce privește Convenția de la Haga din 1980: a se vedea raportul explicativ al lui E. Pérez-Vera, *Actes et documents de la quatorzième session de la conférence de La Haye de droit international privé (1980)*, volumul III, p. 426, 445, punctul 66 (poate fi accesat la adresa: http://hcch.e-vision.nl/upload/expl28.pdf). Jurisprudența instanțelor judecătorești ale statelor semnatare ale Convenției de la Haga din 1980 este repertoriată în baza de date INCADAT (http://www.incadat.com/index.cfm).
În ceea ce privește Convenția europeană din 1980: a se vedea raportul explicativ, punctul 15 (poate fi accesat la adresa http://conventions.coe.int/Treaty/fr/Reports/Html/105.htm), care face trimitere la Rezoluția (72) 1 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei din 18 ianuarie 1971 „On the Standardisation of the Legal Concepts of Domicile and Residence“ (disponibilă la adresa: https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=587935&SecMode=1&DocId=642796&Usage=2).

17 — JO 1998, C 221, p. 2. Desigur, convenția nu a intrat în vigoare, însă poate fi considerată, pe fond, precursorul Regulamentului nr. 2201/2003. Dispozițiile acesteia au fost preluate într-o mare măsură de Regulamentul (CE) nr. 1347/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia responsabilității părintești față de copiii comuni (JO L 160, p. 19), care a fost înlocuit de Regulamentul nr. 2201/2003.

acestei reședințe, trebuie să se ia în considerare toate elementele de fapt constitutive ale acesteia și în special reședința efectivă a persoanei interesate” [18].

34. În cadrul ședinței, agenții guvernelor finlandez și german, precum și agentul guvernului Regatului Unit au formulat în mod întemeiat obiecții împotriva folosirii acestei definiții în scopul precizării noțiunii de reședință obișnuită a unui copil în sensul Regulamentului nr. 2201/2003.

35. Jurisprudența citată se referă la un aspect specific din statutul funcționarilor, și anume la condițiile de acordare a indemnizațiilor de expatriere. Un agent al Comunităților Europene nu are dreptul la această indemnizație decât dacă își transferă reședința obișnuită la locul detașării sale, cu ocazia intrării sale în funcție, însă nu și dacă locuia deja acolo anterior.

36. În afară de faptul că domeniul în discuție, și anume cel al statutului funcționarilor, nu are niciun punct comun cu dreptul familiei în discuție în prezenta cauză, nu este posibil să se aplice definiția nici din motive de fond. Această definiție pune în mod exagerat accentul pe intenția persoanei interesate. Cu toate acestea, abordarea menționată este poate posibilă numai în cazul adulților. Astfel, raportul explicativ Borrás face trimitere la jurisprudența citată cu privire la competența în materie de divorț. Or, în orice caz, nu pare a fi determinantă voința proprie a copiilor minori, ci mai degrabă cea a părinților, cărora le revine, în temeiul autorității lor, obligația de a stabili locul reședinței copilului. Tocmai în cadrul litigiilor referitoare la dreptul de încredințare a copilului este posibil ca opiniile persoanelor cărora li s-a încredințat copilul cu privire la locul de reședință al acestuia să fie diferite. De aceea, intenția tatălui și/sau a mamei de a se stabili într-un loc determinat nu poate constitui decât un indiciu al locului reședinței obișnuite, însă în niciun caz un element determinant în sine.

37. De asemenea, guvernul Regatului Unit se pronunță în mod întemeiat împotriva unei aplicări a definiției noțiunii de reședință elaborate de Curte [19] în scopul interpretării dispozițiilor de drept social din Regulamentul nr. 2201/2003, întrucât textele în discuție urmăresc obiective complet diferite. Dispozițiile referitoare la aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați care se deplasează în cadrul Comunității au ca obiect să determine competențele statului de reședință și, respectiv, ale statului în care se află locul de muncă în scopul acordării prestațiilor stabilite. În această

18 — A. Borrás., Raport explicativ cu privire la convenția redactată pe baza articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană cu privire la competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială (JO 1998, C 221, p. 27, punctul 32). Pasajul citat poate fi găsit, printre altele, în Hotărârea din 15 septembrie 1994, Magdalena Fernández/Comisia (C-452/93 P, Rec., p. I-4295, punctul 22), și a fost reluat ulterior în mod constant în jurisprudența Tribunalului de Primă Instanță (a se vedea, de exemplu, Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 25 octombrie 2005, Herrero Romeu/Comisia, T-298/02, Rec., p. II-4599, punctul 51).

19 — A se vedea Hotărârea din 17 februarie 1977, Di Paolo (76/76, Rec., p. 315, punctele 17-22), Hotărârea din 8 iulie 1992, Knoch (C-102/91, Rec., p. I-4341, punctele 21-23), Hotărârea din 25 februarie 1999, Swaddling (C-90/97, Rec., p. I-1075, punctele 29 și 30), și Hotărârea din 11 noiembrie 2004, Adanez-Vega (C-372/02, Rec., p. I-10761, punctul 37).

privință și spre deosebire de ceea ce prevalează în cazul competenței în materia încredințării copiilor, în prim-plan nu se află interesul persoanei în cauză, ci repartizarea sarcinilor între statele membre.

4. Consecințe pentru interpretarea noțiunii „reședință obișnuită" în sensul Regulamentului nr. 2201/2003

38. Având în vedere modul de redactare și obiectivele Regulamentului nr. 2201/2003, precum și ale convențiilor multilaterale relevante, trebuie, prin urmare, ca noțiunea „reședință obișnuită" prevăzută la articolul 8 alineatul (1) din respectivul regulament să fie interpretată ca desemnând centrul efectiv al vieții copilului respectiv.

39. În scopul determinării centrului efectiv al vieții copilului, instanța de trimitere trebuie să țină seama de ansamblul elementelor existente la data sesizării. Rămâne să se stabilească ce trebuie să se considere o sesizare într-un caz precum prezenta speță, în care o autoritate administrativă pare că a acționat din oficiu [20]. Măsura determinantă ar putea fi în special luarea în îngrijire dispusă la 16 noiembrie 2005, întrucât, prin această măsură, autoritățile în discuție au acționat pentru prima dată pentru a produce efecte juridice [21].

40. Pe fond, în principal durata și regularitatea reședinței, precum și integrarea familială și socială a copilului pot permite stabilirea locului reședinței obișnuite.

— Durata și regularitatea reședinței

41. Pentru a distinge reședința obișnuită de o simplă prezență temporară, reședința trebuie în principiu să fie de o anumită durată. Regulamentul nr. 2201/2003 nu prevede, în această privință, o durată minimă. Momentul din care acea reședință prezintă un caracter de stabilitate suficient depinde, dimpotrivă, de împrejurările fiecărei spețe. Vârsta copilului și mediul familial și social al acestuia pot prezenta o importanță specială.

42. Nu este necesar ca reședința să fie neîntreruptă. Astfel, o absență temporară a copilului, de exemplu, în timpul vacanțelor

20 — Cu privire la noțiunea „acțiuni intentate" în sensul articolului 64 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003, a se vedea Concluziile noastre prezentate în cauza C (citată la nota de subsol 2, punctele 67 și 68).

21 — În ceea ce privește acțiunile intentate în sensul articolului 64 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003, Curtea pare chiar să rețină o dată anterioară, și anume pe cea a primelor măsuri interne de investigare luate de autoritatea în discuție (a se vedea Hotărârea C, citată la nota de subsol 2, punctul 72).

școlare, nu pune în discuție continuitatea reședinței obișnuite. În schimb, nu mai este posibil să se considere o reședință obișnuită în cazul în care o întoarcere la locul inițial de reședință pare nesigur, având în vedere împrejurările situației de fapt.

Intenția părinților se poate manifesta, de exemplu, prin anumite măsuri tangibile, cum ar fi achiziționarea sau închirierea unei locuințe în statul-gazdă, declararea la autorități, încheierea unui contract de muncă și înscrierea copilului la o grădiniță sau la o școală. În mod simetric, părăsirea fostei locuințe și a locului de muncă, precum și o radiere de la autoritățile competente pot indica încetarea reședinței obișnuite în statul de origine.

43. În cazul unei mutări legale a reședinței, este posibil să se realizeze transferul reședinței obișnuite în statul-gazdă, chiar pe termen scurt. Articolul 9 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 sugerează acest aspect. Potrivit dispoziției menționate, instanțele judecătorești din statul membru al fostei reședințe obișnuite a copilului își păstrează competența, prin derogare de la articolul 8, pe o perioadă de trei luni de la mutare, pentru modificarea unei hotărâri privind dreptul de vizită, pronunțată în acest stat membru înainte de mutarea copilului, în cazul în care titularul dreptului de vizită continuă să locuiască în mod obișnuit în statul membru al fostei reședințe obișnuite a copilului. Această dispoziție se întemeiază pe ideea că reședința obișnuită se poate transfera la noua reședință chiar înainte de scurgerea termenului de trei luni, astfel încât este necesar să se prevadă o competență care derogă de la normele articolului 8 în favoarea instanțelor din statul membru al fostei reședințe a copilului.

45. De asemenea, se poate presupune că, în cazuri excepționale, nu mai există, în cursul unei perioade tranzitorii, o reședință obișnuită în statul de plecare, fără ca statutul să fie suficient de consolidat în statul-gazdă pentru a permite să se admită existența unei reședințe obișnuite. În special pentru un astfel de caz, articolul 13 din Regulamentul nr. 2201/2003 recunoaște o competență subsidiară instanțelor judecătorești din statul membru în care este prezent copilul.

44. Articolul 9 alineatul (1) se aplică totuși unui singur caz specific. În plus, la o schimbare a locului de reședință trebuie să se țină seama de ansamblul împrejurărilor din speță. Intenția comună a părinților de a se stabili pentru o perioadă lungă cu copilul într-un alt stat poate constitui în special un indiciu al transferului reședinței obișnuite.

46. În cazul unei răpiri a copilului, articolul 10 prevede că instanțele judecătorești din statul în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sau a reținerii sale ilicite își păstrează competența în anumite condiții. Răpirea nu exclude totuși un transfer al reședinței obișnuite a copilului în statul în care acesta a fost dus. Într-un asemenea caz, o schimbare a competenței judecătorești poate avea loc imediat, cu acordul persoanelor cărora le-a fost încredințat copilul și al

autorităților competente [articolul 10 litera (a)]. În orice alt caz, transferul competenței nu se poate face decât după ce copilul a locuit în acel stat membru o perioadă de cel puțin un an [articolul 10 litera (b)]. Perioada de un an în discuție nu mai este, în acest context, determinantă în sine: transferul competenței depinde, dimpotrivă, de prezența împrejurărilor enumerate la articolul 10 litera (b) punctele (i)-(iv).

— Situația socială și familială a copilului

47. Stabilitatea, care permite să se distingă între reședința obișnuită și simpla prezență, depinde, de asemenea, de mediul familial și social al copilului. Este de competența instanței de trimitere să ajungă la o concluzie cu privire la acestea, ținând cont de toate elementele a căror importanță poate varia în funcție de vârsta copiilor.

48. Mediul familial este în esență determinat de persoanele de referință cu care locuiește copilul la locul reședinței sau cu care are relații regulate, și anume părinții, frații și surorile, bunicii sau alte rude apropiate. În ceea ce privește integrarea socială, aceasta este tributară școlarizării, prietenilor, activităților de recreere și în special cunoștințelor lingvistice.

49. Fără a se intenționa să se anticipeze examinarea ansamblului împrejurărilor, care este de competența instanței de trimitere, un anumit număr de elemente din speță sunt împotriva localizării reședinței obișnuite a copiilor C, D și E în Finlanda începând din luna noiembrie 2005. Astfel, inițial a fost prevăzută doar o vacanță, ceea ce ar putea fi în favoarea menținerii reședinței obișnuite în Suedia. În plus, mutarea repetată dintr-un camping în altul nu le-a permis, probabil, copiilor să stabilească relații sociale durabile cu alte persoane decât cu mama lor și cu tatăl vitreg. O circumstanță agravantă este că aceștia nu au fost școlarizați.

50. Pe de altă parte, este necesar să se presupună că respectivii copii stăpâneau cel puțin una dintre limbile oficiale ale Finlandei. În plus, se pare că părinții au renunțat, în noiembrie, la intenția inițială de a petrece doar vacanța în Finlanda. Acest lucru este confirmat de faptul că familia avea intenția să se mute într-o locuință socială în Finlanda, cel puțin în octombrie 2005.

51. În cazul în care instanțele judecătorești finlandeze ajung totuși la concluzia că C, D și E nu dispuneau de o reședință obișnuită în Finlanda la data respectivă, astfel încât competența acestora nu se putea întemeia pe articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, competența instanțelor judecătorești finlandeze ar putea totuși rezulta din articolul 13. Aceasta presupune să nu poată fi stabilită nicio altă reședință obișnuită, având în vedere criteriile evocate, în special în Suedia.

52. Trebuie, așadar, să se răspundă la a doua întrebare după cum urmează: reședința obișnuită a unui copil, potrivit articolului 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, se găsește în locul în care se află centrul vieții copilului, având în vedere ansamblul împrejurărilor de fapt relevante, în special durata și regularitatea reședinței, precum și integrarea sa familială și socială. Doar în cazul în care nu poate fi stabilită nicio reședință obișnuită în sensul citat anterior și nu poate fi determinată nicio competență în temeiul articolului 12 [22], sunt competente instanțele judecătorești din statul membru în care este prezent copilul, în temeiul articolului 13 alineatul (1).

B — *Cu privire la a treia întrebare*

53. A treia întrebare, împărțită în trei aspecte, privește interpretarea articolului 20 din Regulamentul nr. 2201/2003. Această dispoziție prevede că, în caz de urgență, instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt autorizate să ia măsurile provizorii sau asigurătorii prevăzute de dreptul acestui stat, chiar dacă regulamentul nu le conferă acestora competența pentru soluționarea cauzei pe fond.

54. Interpretarea acestei dispoziții nu este, așadar, determinantă în prezenta cauză decât în ipoteza în care instanța de trimitere ar ajunge la concluzia că, având în vedere răspunsurile la a doua întrebare, instanțele judecătorești finlandeze nu sunt competente potrivit articolului 8 sau 13 din Regulamentul nr. 2201/2003.

1. Cu privire la a treia întrebare litera a)

55. Prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere solicită stabilirea condițiilor pe care articolul 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 le impune pentru adoptarea unei măsuri asigurătorii urgente în materia răspunderii părintești, cum ar fi în special luarea imediată în îngrijire a unui copil.

56. În cadrul interpretării articolului 20 alineatul (1), trebuie să se țină cont că această dispoziție conferă competență unor instanțe judecătorești care nu sunt abilitate să soluționeze cauza pe fond în temeiul dispozițiilor Regulamentului nr. 2201/2003 și care ar trebui, așadar, să se declare necompetente în temeiul articolului 17 din respectivul regulament. Prin urmare, articolul 20 alineatul (1) este, în principiu, de strictă interpretare. Nu este mai puțin adevărat că instanțele judecătorești trebuie să poată dispune, în caz de urgență, toate măsurile necesare pe care le impune interesul copilului.

22 — Supremația articolului 12 asupra articolului 13 ridică totuși probleme (a se vedea Rauscher, Th., în Rauscher, Th., *Europäisches Zivilprozessrecht*, volumul I, ediția a 2-a, München, 2006, articolul 13, punctul 5).

57. Cu toate acestea, din formularea dispoziției rezultă că, în primul rând, măsurile nu pot fi adoptate decât cu privire la copii care sunt prezenți în statul instanței judecătorești sesizate. Instanța judecătorească din statul în care se află copilul este astfel în măsură să aprecieze, datorită proximității sale geografice, ce măsuri de urgență ar trebui eventual să adopte. În plus, aceasta trebuie să asigure punerea în aplicare a măsurilor. Condițiile prevăzute în această privință la articolul 20 alineatul (1) sunt îndeplinite în acest caz. Nu este necesar în speță să se statueze cu privire la problema, dezbătută în doctrină, dacă articolul 20 constituie temeiul însuși al competenței de adoptare a unor măsuri asigurătorii sau dacă acest articol se limitează să facă trimitere la competența potrivit *lex fori* [23]. În fapt, se pare că instanțele judecătorești finlandeze erau competente deopotrivă, în temeiul dreptului național, să dispună luarea imediată în îngrijire potrivit articolului 18 din Legea privind protecția copilului.

58. În al doilea rând, trebuie să existe *un caz de urgență*. Există întotdeauna urgență în cazul în care, din punctul de vedere al instanței judecătorești sesizate din statul în care este prezent copilul, este necesară adoptarea imediată a unei măsuri în vederea ocrotirii interesului copilului.

59. În această privință, criteriul urgenței prevăzut la articolul 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 nu poate fi aplicat fără a ține seama de alineatul (2) al aceluiași articol. Potrivit articolului 20 alineatul (2), măsurile provizorii încetează să producă efecte atunci când instanța competentă să soluționeze cauza pe fond a luat măsurile pe care le consideră corespunzătoare. Astfel cum subliniază guvernul Regatului Unit, articolul 20 alineatul (2) garantează o continuitate a competenței judecătorești în cadrul căreia instanța competentă să soluționeze cauza pe fond poate oricând să se sesizeze cu privire la respectiva cauză. Astfel cum observă în mod întemeiat guvernul german, nu există niciun risc ca normele de competență prevăzute de regulament să fie golite de conținut printr-o interpretare prea largă a noțiunii de urgență în sensul articolului 20 alineatul (1).

60. În al treilea rând, articolul 20 alineatul (1) autorizează doar adoptarea de măsuri *provizorii*. Hotărârea definitivă poate fi pronunțată numai de instanța competentă să soluționeze cauza pe fond. Articolul 20 nu prevede totuși nicio limitare în timp în ceea ce privește durata aplicării măsurilor provizorii. În cazul în care instanța care a adoptat măsura asigurătorie nu a limitat aplicarea acesteia în timp sau nu a anulat măsura, aceasta rămâne în vigoare, în conformitate cu articolul 20 alineatul (2), până la intervenția instanței competente să soluționeze cauza pe fond.

61. Cu toate acestea, Comisia face trimitere, în cadrul literei c) a întrebării, la jurisprudența referitoare la articolul 24 din Convenția de la Bruxelles, care corespunde articolului 31 din

23 — Cu privire la această controversă, a se vedea M. Andrae., „Zur Abgrenzung des räumlichen Anwendungsbereichs von KSÜ und autonomen IZPR/IPR", în *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahsnrechts – IPRax*, 2006, p. 82, 85 și următoarele.

Regulamentul (CE) nr. 44/2001 [24]. Potrivit acestei jurisprudențe, „măsurile provizorii" în sensul acestor dispoziții urmăresc să mențină o situație de fapt sau de drept pentru a proteja drepturi a căror recunoaștere este solicitată de regulă la instanța competentă pentru cauza pe fond [25]. Instanța ar trebui să poată subordona autorizarea sa tuturor condițiilor care garantează caracterul provizoriu sau asigurătoriu al măsurii pe care o dispune [26].

62. În lipsa sesizării instanțelor suedeze eventual competente să soluționeze cauza pe fond, măsurile de luare în îngrijire și de plasament dispuse la 15 decembrie 2005 de perusturvalautakunta s-ar putea prelungi în timp, până la majoratul copiilor, în contradicție cu jurisprudența citată. Întrucât Regulamentul nr. 2201/2003 nu prevede nicio trimitere către instanța competentă [a se vedea, cu privire la acest aspect, litera c) a întrebării], protecția s-ar putea dovedi lacunară după expirarea măsurilor provizorii, contrar obiectivelor regulamentului.

63. În această privință, trebuie să se observe, pe de o parte, că o aplicare, prin analogie, în prezentul context, a jurisprudenței referitoare la măsurile provizorii potrivit Convenției de la Bruxelles ar putea ridica anumite obiecții. Măsurile provizorii în materie civilă sau comercială în sensul acestei convenții sau al Regulamentului nr. 44/2001 urmăresc protejarea drepturilor reclamantului și aduc atingere în mod provizoriu, în acest scop, drepturilor pârâtului. Pentru acest motiv, se impune ca astfel de măsuri provizorii dispuse de o instanță care nu este competentă să soluționeze cauza pe fond să fie limitate la ceea ce este absolut necesar.

64. Dimpotrivă, în ceea ce privește măsurile în sensul articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, interesul copilului trece pe primul loc, din moment ce acesta din urmă nu își poate proteja singur interesele. Măsurile asigurătorii aduc cu siguranță atingere prerogativelor părinților copilului. Totuși, aceștia au posibilitatea de a sesiza cu ușurință instanța competentă și pot obține astfel, dacă este cazul, încetarea efectelor măsurilor provizorii în sensul articolului 20 alineatul (2). Aceasta reprezintă o diferență importantă față de articolul 24 din Convenția de la Bruxelles și față de articolul 31 din Regulamentul nr. 44/2001, care nu conțin nicio dispoziție analogă.

65. Pe de altă parte, subscriem la argumentul Comisiei potrivit căruia este posibil ca reședința obișnuită a copiilor să fi fost transferată în Finlanda în cursul luării în îngrijire a acestora și al plasamentului dispuse de autoritățile finlandeze. Ar rezulta că instanțele

24 — Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

25 — Hotărârea din 26 martie 1992, Reichert și Kockler (C-261/90, Rec., p. I-2149, punctul 34), Hotărârea din 17 noiembrie 1998, Van Uden (C-391/95, Rec., p. I-7091, punctul 37), și Hotărârea din 28 aprilie 2005, St. Paul Dairy (C-104/03, Rec., p. I-3481, punctul 13).

26 — Hotărârea din 21 mai 1980, Denilauler (125/79, Rec., p. 1553, punctul 15), Hotărârea Van Uden (citată la nota de subsol 23, punctul 38), și Hotărârea St. Paul Dairy (citată la nota de subsol 23, punctul 14).

judecătorești finlandeze ar fi competente, în temeiul articolului 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, să soluționeze cauza pe fond în cadrul unei noi proceduri introduse ulterior. În orice caz, având în vedere că familia a părăsit Suedia de mult timp, că nu mai intenționa să petreacă numai vacanța în Finlanda, iar împrejurări obiective de fapt făceau improbabilă o reîntoarcere în Suedia, menținerea unei reședințe obișnuite în Suedia este puțin plauzibilă. Prin urmare, instanțele judecătorești finlandeze ar putea fi competente în temeiul articolului 13 în cadrul unei noi proceduri, în cazul în care nu ar mai exista o reședință obișnuită în Finlanda. Așadar, nu este necesar să existe temerea unei „lacune în materie de competență".

2. Cu privire la a treia întrebare litera b)

66. Prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle dacă măsurile asigurătorii, în sensul articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, sunt doar cele care pot fi dispuse în temeiul dispozițiilor din dreptul național și dacă aceste dispoziții referitoare la măsurile în discuție au forță obligatorie în temeiul articolului menționat.

67. Potrivit redactării sale, dispoziția în discuție permite adoptarea măsurilor provizorii prevăzute de legislația națională. În afară de condițiile care au fost enunțate mai sus în cadrul răspunsului la a treia întrebare litera a), articolul 20 din Regulamentul nr. 2201/2003 nu prevede nicio cerință suplimentară cu privire la conținutul dispozițiilor de drept național aplicabile [27].

68. În această privință, trebuie să se arate că noțiunea de măsură provizorie este o noțiune autonomă de drept comunitar. Astfel cum arată în mod întemeiat guvernul finlandez și Comisia, articolul 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 nu se opune adoptării unor măsuri pe care dispozițiile de drept național nu le califică în mod expres drept măsuri provizorii. Astfel cum rezultă din răspunsul la a treia întrebare litera a), acest articol permite adoptarea tuturor măsurilor care sunt necesare pentru ocrotirea interesului copilului și care nu au caracter definitiv până la intervenția instanței competente să soluționeze cauza pe fond.

69. Pe de altă parte, este de competența instanței de trimitere să determine care sunt măsurile ce pot fi adoptate în dreptul național și dacă dispozițiile de drept național au forță obligatorie.

27 — Dispozițiile naționale includ de asemenea norme de drept internațional privat, astfel cum subliniază în mod întemeiat guvernul german. În cazul în care aceste norme declară ca fiind aplicabil dreptul unui alt stat, articolul 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 nu se opune aplicării dispozițiilor străine în discuție la care fac trimitere normele conflictuale ale statului instanței judecătorești sesizate.

3. Cu privire la a treia întrebare litera c)

70. Instanța de trimitere solicită de asemenea să se stabilească dacă, în urma adoptării măsurii asigurătorii, cauza trebuie să fie trimisă din oficiu instanței din statul membru competent.

71. Doar guvernul elen s-a pronunțat în favoarea admiterii unei astfel de obligații, în timp ce restul părților interesate au respins-o, în lipsa unei dispoziții în acest sens.

72. Doar articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede în mod efectiv o trimitere la o instanță mai bine plasată pentru a soluționa cauza. Această dispoziție nu lasă totuși posibilitatea respectivă decât instanțelor competente să soluționeze cauza pe fond. În ceea ce privește o instanță care, în temeiul articolului 20 alineatul (1) din regulament, ar adopta o măsură provizorie prevăzută de legislația națională, nicio dispoziție nu prevede trimiterea către o instanță competentă să soluționeze cauza pe fond.

73. Obligația de trimitere nu este nici necesară, pentru motivele prezentate în răspunsul la a treia întrebare litera b), pentru a asigura, în interesul copilului, o continuitate a competenței în materia răspunderii părintești.

74. Cu toate acestea, regulamentul nu interzice în niciun caz instanței care a adoptat măsura provizorie să informeze cu privire la aceste măsuri o instanță judecătorească ce este, în opinia acesteia, competentă să soluționeze cauza pe fond. În acest sens, este preferabil pentru această instanță să se adreseze autorității centrale, care va putea astfel să contacteze autoritatea centrală din celălalt stat membru, în conformitate cu articolul 55 litera (a) din Regulamentul nr. 2201/2003.

C — *Cu privire la a patra întrebare*

75. În sfârșit, instanța de trimitere urmărește să afle dacă o instanță care nu este competentă potrivit Regulamentului nr. 2201/2003 trebuie să respingă cererea ca inadmisibilă sau să trimită cauza unei instanțe dintr-un alt stat membru.

76. Potrivit articolului 17 din Regulamentul nr. 2201/2003, instanța judecătorească dintr-un stat membru sesizată cu o cauză pentru care nu este competentă în temeiul regula-

mentului și pentru care, în temeiul regulamentului, este competentă o instanță dintr-un alt stat membru se declară, din oficiu, necompetentă. Regulamentul nr. 2201/2003 nu prevede în acest caz o trimitere la o altă instanță competentă dintr-un alt stat membru.

77. Guvernul elen subliniază în mod întemeiat că regulamentul urmărește să asigure continuitatea competenței jurisdicționale în privința măsurilor în materia răspunderii părintești. Acesta este în esență obiectivul articolelor 8 și 13 din Regulamentul nr. 2201/2003. În lipsa urgenței, este posibil să se aștepte ca instanțele competente în temeiul acestor dispoziții să acționeze din oficiu sau după ce au fost sesizate cu o cerere în acest sens, după ce o altă instanță s-a declarat necompetentă.

78. Normele prevăzute de regulament nu pot garanta totuși că instanța competentă este informată cu privire la ceea ce se întâmplă în alt stat membru. Întrucât legiuitorul a omis să prevadă o obligație de trimitere, aceasta nu poate fi dedusă doar din obiectivele urmărite de regulament.

79. În plus, o instanță care nu era competentă la data introducerii cererii poate deveni competentă într-o nouă procedură în cazul în care reședința obișnuită a fost transferată în cursul primei proceduri în statul membru în discuție. Prin urmare, o obligație de trimitere către instanța competentă la data introducerii cererii în prima procedură poate fi nepotrivită.

80. În orice caz, regulamentul nu interzice instanței necompetente să informeze cu privire la hotărârea sa instanța dintr-un alt stat membru pe care aceasta o consideră competentă. În acest sens, este de asemenea posibil să fie anunțate autoritățile centrale menționate la articolul 55 din Regulamentul nr. 2201/2003. În ipoteza unei astfel de transmiteri de informații, care nu sunt prevăzute de regulament, la inițiativa instanței necompetente, instanța din alt stat membru destinatară a informațiilor nu poate fi obligată prin aceasta în ceea ce privește competența. Dimpotrivă, revine acestei instanțe să verifice ea însăși dacă este competentă.

V — Concluzie

81. Având în vedere considerațiile de mai sus, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Korkein hallinto-oikeus după cum urmează:

„1) Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2116/2004 al Consiliului din 2 decembrie 2004, trebuie interpretat în sensul că este inclusă în noțiunea «materii civile», în înțelesul acestei dispoziții, o hotărâre judecătorească unică prin care se dispune luarea în îngrijire imediată și plasamentul unui copil în afara familiei de origine, într-o familie substitutivă, atunci când această hotărâre a fost pronunțată în conformitate cu normele de drept public privind protecția copilului.

2) Reședința obișnuită a unui copil, potrivit articolului 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, se găsește în locul în care se află centrul vieții copilului, având în vedere ansamblul împrejurărilor de fapt relevante, în special durata și regularitatea reședinței, precum și integrarea sa familială și socială. Doar în cazul în care nu poate fi stabilită nicio reședință obișnuită în sensul citat anterior și nu poate fi determinată nicio competență în temeiul articolului 12 sunt competente instanțele judecătorești din statul membru în care este prezent copilul, în temeiul articolului 13 alineatul (1).

3) a) Articolul 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 permite instanțelor judecătorești dintr-un stat membru, în caz de urgență, să adopte toate măsurile provizorii pentru protejarea unui copil prezent în acest stat, chiar în cazul în care instanțele judecătorești din alt stat membru sunt competente pentru soluționarea cauzei pe fond în temeiul regulamentului. Există urgență în cazul în care, din punctul de vedere al instanței judecătorești sesizate din statul în care este prezent copilul, este necesară adoptarea imediată a unei măsuri în vederea ocrotirii interesului copilului.

b) Articolul 20 alineatul (1) din regulament permite dispunerea măsurilor asigurătorii prevăzute de legea statului membru a instanței judecătorești sesizate, fără a fi necesar în această privință ca respectivele măsuri să fie calificate în dreptul național drept măsuri provizorii. Pe de altă parte, este de competența instanței de trimitere să determine care sunt măsurile ce pot fi adoptate în dreptul național și dacă dispozițiile de drept național au forță obligatorie.

c) Regulamentul nu impune instanței care a adoptat o măsură provizorie în temeiul articolului 20 alineatul (1) să trimită cauza instanței din alt stat membru pe care aceasta o consideră competentă să soluționeze fondul. Totuși, acesta nu se opune faptului ca instanța sesizată să informeze instanța competentă cu privire la măsurile adoptate, fie în mod direct, fie prin intermediul autorităților centrale.

4) O instanță care, potrivit regulamentului, nu este competentă pentru soluționarea cauzei pe fond și care nu consideră că este necesar să adopte măsuri provizorii în temeiul articolului 20 alineatul (1) din regulament trebuie să se declare necompetentă, în conformitate cu articolul 17 din respectivul regulament. Regulamentul nu prevede trimiterea către o instanță competentă. Regulamentul nu se opune totuși faptului ca instanța sesizată să informeze instanța competentă cu privire la măsurile adoptate fie în mod direct, fie prin intermediul autorităților centrale.”